

GREEP OP GROEPEN  
Bevindingen op basis van onderzoek  
op zes 'hot spots'

- eindrapport -

dr. Frank van Gemert

Amsterdam, oktober 2001  
Regioplan publikatienr. 426

Regioplan Onderzoek Advies en Informatie  
Max Euweplein 36  
1017 MB Amsterdam  
Tel.: 020 - 6277166  
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Onderzoek  
Advies en Informatie B.V. in opdracht van  
Regiopolitie Amsterdam-Amstelland.

## INHOUDSOPGAVE

|     |                                   |    |
|-----|-----------------------------------|----|
| 1   | Inleiding.....                    | 1  |
| 2   | De groep.....                     | 5  |
| 2.1 | Kenmerken.....                    | 5  |
| 2.2 | Gedrag .....                      | 6  |
| 2.3 | Controle .....                    | 7  |
| 2.4 | Mechanisme.....                   | 8  |
| 3   | De bewoners .....                 | 9  |
| 3.1 | Kenmerken.....                    | 9  |
| 3.2 | Gedrag .....                      | 9  |
| 3.3 | Controle .....                    | 10 |
| 3.4 | Mechanisme.....                   | 11 |
| 4   | De politie .....                  | 13 |
| 4.1 | Informatie .....                  | 13 |
| 4.2 | Optiek en benadering.....         | 14 |
| 4.3 | Aanpak.....                       | 14 |
| 4.4 | Mechanisme.....                   | 15 |
| 5   | Conclusies en aanbevelingen ..... | 17 |
| 5.1 | Conclusies.....                   | 17 |
| 5.2 | Aanbevelingen .....               | 19 |

## 1 INLEIDING

Overlast en criminaliteit van jeugdgroepen, wat is daar nieuw aan? Jeugdigen begaan meer dan volwassenen hun delicten in of vanuit groepen: jeugdcriminaliteit is in veel gevallen groepsriminaliteit. Problemen met jeugd zijn van alle tijden, maar in omvang lijken ze eerder te groeien dan af te nemen. ‘Overlast van jongeren’ werd onlangs door bewoners genoemd als een probleem dat de politie met voorrang moet aanpakken (Bevolkingsonderzoek 2000). Gesteld kan worden dat de politie tegenwoordig meer te stellen heeft met jeugdgroepen dan enige jaren geleden. In Amsterdam blijkt een flink aantal ‘hot spots’ te bestaan waar jeugdgroepen zich ophouden die verantwoordelijk zijn voor hinder, overlast of criminaliteit.

Regiopolitie Amsterdam-Amstelland heeft opdracht verleend aan Regioplan om onderzoek te doen naar deze materie. Het onderzoek dat hieruit voortkwam valt uiteen in drie deelonderzoeken en eenzelfde aantal rapportages<sup>1</sup>, waarin de problematiek en de aanpak beschreven wordt op een zestal ‘hot spots’ in Amsterdam, te vinden over verschillende delen van de stad:

1. Zuid;
2. Zuidoost;
3. Watergraafsmeer;
4. Oud-West;
5. Noord;
6. De Pijp.

Lang niet alle problematische hanggroepen in en om de hoofdstad zijn voor dit onderzoek onder de loep gehouden. Daarvoor ontbrak de tijd en in die zin is dit onderzoek dus geen inventarisatie, waarmee de spreiding van het fenomeen in beeld wordt gebracht<sup>2</sup>. Wel kan worden opgemerkt dat de bestudeerde groepen in zeer uiteenlopende delen van de stad te vinden zijn.

Doel van het onderzoek is het inzichtelijk maken van de aard van het verschijnsel en, in het verlengde daarvan, om aanbevelingen te kunnen doen voor een doeltreffende aanpak van problematische jeugdgroepen door de politie. Uitgangspunt is dat bij problemen rond jeugdgroepen steeds drie partijen een rol te spelen:

---

<sup>1</sup> Gemert, Frank van, *De groep op de hoek; Een onderzoek naar drie criminele jeugdgroepen in Amsterdam*. Amsterdam: Regioplan, 1999;  
Gemert, Frank van, *Een groep in Oud-West; Gebeurtenissen rond een problematische jeugdgroep en de aanpak van de politie*. Amsterdam: Regioplan, 2001.  
Gemert, Frank van, *Problematische jeugdgroepen in Noord en De Pijp*. Amsterdam: Regioplan, 2001.

<sup>2</sup> Enige tijd geleden is daartoe in een interne rapportage van de Regiopolitie een poging gedaan.

1. jeugdgroepen;
2. bewoners/winkeliers;
3. politie.

Inzicht in de positie, de zienswijze en het gedrag van (personen uit) de partijen kan aanknopingspunten bieden. Centrale vraag luidt:

**Wat zijn elementen van een doeltreffende aanpak van problematische jeugdgroepen door de politie? Welke elementen moeten aan de reeds bestaande worden toegevoegd?**

Dit onderzoek is te karakteriseren als een kwalitatieve analyse op basis van uiteenlopende data. Deze afsluitende rapportage brengt de bevindingen van de deelonderzoeken bijeen en voegt daar nog gegevens uit enkele andere bronnen aan toe. Het geheel overziend werden voor dit document de volgende bronnen geraadpleegd:

1. dossiers/processenverbaal/politierapportages;
2. interviews politie;
3. interviews jongeren;
4. interviews jongerenwerkers;
5. interviews bewoners/winkeliers;
6. observaties op diverse 'hot spots';
7. overleg en advies Amazone team;
8. interne evaluatie jeugdsurveillance D6;
9. meelopen avonddienst jeugdsurveillance D6;
10. bijwonen netwerkbijeenkomst buurt in Zuid;
11. bijwonen DVO overleg jeugdcoördinatoren.

In wat volgt komen zaken aan de orde die ook in de deelrapportages vermeld werden, maar er zijn twee verschillen.

In de eerste plaats zal hier getracht worden om de bevindingen naar een hoger abstractieniveau te tillen. Zodoende wordt een meer algemeen beeld geschetst, wat tot gevolg heeft dat specifieke initiatieven onvermeld blijven. Het gaat om de grote lijnen.

In de tweede plaats komt nadruk te liggen op de interactie tussen de drie partijen. Daarmee gaat de aandacht meer uit naar mogelijkheden voor een preventieve aanpak dan naar die waarin repressie meer doorklinkt. Voor specifieke mogelijkheden van recherche bij aanpakken van problematische jeugdgroepen verwijzen we naar de rapportages van het Amzone team.

De hoofdstukken hierna laten de drie partijen aan bod komen. Als eerste ‘de groep’ (2), vervolgens komen ‘de bewoners in beeld’ (3) en dan staan we stil bij ‘de politie’ (4). Het afsluitende hoofdstuk bevat conclusies en aanbevelingen (5).



## 2 DE GROEP

In dit hoofdstuk draait het om de groep. Dat is, net als de bewoners en de politie, een partij die in de problematiek rond jeugdgroepen een rol speelt. De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt: eerst worden de belangrijkste kenmerken van deze partij puntsgewijs weergegeven. Dan volgen enkele aspecten van het gedrag van groepen en groepsleden, daarna komt sociale controle ter sprake. Tot slot noemen we een mechanisme dat de kern van de problematiek raakt.

### 2.1 Kenmerken

#### *Jongens en meisjes*

De groepen die werden onderzocht bestaan hoofdzakelijk uit jongens. De groepen uit De Pijp, Noord en die uit Zuid hadden ook enkele meisjes binnen de gelederen.

#### *Leeftijd*

De leeftijd van de leden was meestal tussen veertien en achttien jaar, maar de groep in De Pijp wijkt hiervan af omdat deze jongens en meisjes duidelijk jonger waren. Ook in Oud-West bevond zich een groepje jongere kinderen.

#### *Etniciteit*

Marokkaanse jongens blijken vaak deel uit te maken van problematische jeugdgroepen. Etnische samenstelling van groepen kan echter variëren. De groep uit Zuidoost bestaat uit Surinaamse en Antilliaanse jongens. Andere groepen zijn volledig of ten dele opgebouwd uit Marokkaanse jongeren. Opvallend is daarnaast dat er weinig Nederlandse jongens in deze groepen te vinden zijn, maar dat de meisjes meestal juist wel van Nederlandse afkomst zijn.

#### *Symbolen van de groep*

Leden van de diverse groepen delen geen exclusieve symbolen met elkaar. De groepen gebruiken geen naam, kledingstukken of handgebaren die een bijzondere betekenis hebben en alleen door groepsleden worden gedragen of gebruikt. Dit werd althans niet opgetekend of waargenomen. Vooral in Noord en in de Bijlmer is veel graffiti te vinden. In de Bijlmer bevatten die afbeeldingen veel verwijzingen naar Amerikaanse gangs. Het lijkt hier echter te gaan om symbolen met een meer algemene verwijzing naar jeugdstijlen en niet om afbeeldingen die horen bij een specifieke jeugdgroep.

### *Mobiliteit*

Jongeren zijn mobiel, maar als groep manifesteren zij zich vooral op de ‘hot spot’ nabij de plaats waar ze wonen. In voorkomende gevallen plegen ze criminele activiteiten op andere plaatsen, maar hinder en overlast zijn gekoppeld aan de hangplek in de eigen buurt.

## **2.2 Gedrag**

### *Hinder, overlast en criminaliteit*

Het problematische gedrag van de groepen loopt op van hinder en overlast tot criminaliteit. Een paar groepen is men op het spoor gekomen omdat ze bepaalde delicten pleegden. Het merendeel komt echter onder de aandacht omdat buurtbewoners klagen en overlast melden. Criminele activiteiten worden meestal aan het oog onttrokken, maar overlastgevend gedrag is als regel juist zeer zichtbaar en confronterend.

### *Verveling*

Wanneer jongeren zich vervelen kunnen zij bewust de confrontatie met anderen opzoeken. Het brengt spanning.

### *Groepsnormen*

Bij de zes onderzochte jeugdgroepen lijkt geen sprake te zijn van expliciete groepsnormen die aanzetten tot regelovertreding. Hoewel er zeker groepen zijn waarvoor dat wel geldt, is bij de onderzochte zes niet gebleken dat jongeren bepaalde vergrijpen plegen omdat dat volgens bestaande regels als groepslid van ze wordt geëist.

### *Groepsdynamische processen 1*

Groepsdynamische processen zijn van invloed op wat er op straat gebeurt. In groepen zitten verschillende personen: belhamels en meelopers. ‘Slechte vrienden’ kunnen andere jongeren een duwtje geven in de richting van crimineel gedrag. Soms worden jongeren uitgedaagd om ‘het ook te doen’.

### *Groepsdynamische processen 2*

Het kan ook zijn dat een jongen of meisje in aanwezigheid van anderen iets uithaalt, daarmee een reactie oproept van een bewoner of winkelier en vervolgens de groep erbij betreft. Ten overstaan van zulke tegenstanders vormt zich dan een hecht blok zonder dat daar op voorhand afspraken over bestonden. Zulke voorvallen worden niet gepland, maar jongeren herkennen wel de mechanismen erbinnen. Zij weten dat ze als groep makkelijk standhouden tegenover het boze individu. Dat geeft een aangenaam gevoel van macht.

### *Groepsdynamische processen 3*

Doen zich aanvaringen met buurtbewoners voor, dan is te zien dat jongeren niet af willen gaan voor hun vrienden. Meegaande reacties en beleefdheid worden in voorkomende gevallen namelijk gezien als een teken van zwakte. Een grote mond en het niet 'buigen' voor buitenstaanders worden wel gewaardeerd.

### *Bedreiging*

Een ander machtsmiddel schuilt in bedreiging en intimidatie. Dreigementen gaan in de richting van groepsleden die zouden kunnen klikken. Ze worden echter vooral gericht aan het adres van winkeliers en buurtbewoners; bedreigingen jegens jongerenwerkers zijn ook opgetekend. Omdat onder deze jongens zich individuen bevinden die soms geweld gebruiken is voorstelbaar dat mensen een confrontatie uit de weg gaan. Met dreigementen kunnen groepsleden dus verzet tegen hun gedrag laten verstommen.

## **2.3 Controle**

### *Individu of groep*

Jongeren zijn als individu beter aanspreekbaar dan wanneer zij zich in een groep bevinden.

### *Niet herkenbaar*

Vanwege het gedrag mag de groep dan opvallen en kan de verschijning gekoppeld worden aan een hangplek; het is dan echter nog onbekend om welke individuen het gaat. Nogal wat van deze jongeren willen niet herkend worden en trachten dat te waarborgen. Ze hebben om die reden bijvoorbeeld een petje en een capuchon op.

### *Ontkennen*

Worden jongeren aangesproken op een voorval, dan ontkennen ze vaak elke betrokkenheid. Liegen is in bepaalde kringen een geaccepteerde methode om buiten schot te blijven.

### *Zwijgen*

Daarnaast zijn ze zeer terughoudend als het gaat om het verstrekken van persoonlijke gegevens, op het bureau houden de meeste hun kaken op elkaar. Ze hebben geleerd dat ze door te zwijgen het snelst weer buiten staan.

### *Verschuilen in de groep*

Anonimiteit heeft ook de consequentie dat (potentiële) aangevers bijna met lege handen staan. Zij kunnen geen naam noemen en door het opereren vanuit een groep is vaak niet dui-

delijk wie wat heeft gedaan. De groepsleden werken er van hun kant ook niet aan mee om daar helderheid in te verschaffen.

## **2.4 Mechanisme**

In Amsterdam vormen vooral Marokkaanse jongeren groepen. Die groepen zijn niet hecht, maar op straat leidt groepsdynamiek gemakkelijk tot confrontaties. Ondanks dat ze in de buurt wonen van de plaats waar ze rondhangen, zijn jongeren in de groep voor de buitenwereld anoniem en moeilijk te vatten. Effectieve controle op groepsgedrag door buitenstaanders is afwezig. Dat maakt de groep (in enige mate) onkwetsbaar.

### 3 DE BEWONERS

De opbouw van dit hoofdstuk is gelijk aan het vorige, maar hier gaat het om buurtbewoners. De belangrijkste kenmerken van deze partij, worden gevolgd door enkele aspecten van hun optreden/gedrag. Daarna komt ter sprake op welke wijze buurtbewoners sociale controle kunnen uitoefenen. Afgesloten wordt met een kernachtige omschrijving van een mechanisme dat zich voordoet aan de kant van de bewoners.

#### 3.1 Kenmerken

##### *Wie letten op?*

Buurtbewoners die botsen met jeugdgroepen zijn mensen die veel thuis zijn en van daaruit zien wat er op straat gebeurt. Vaak zijn dat ouderen.

##### *Wie ondernemen iets?*

Bewoners die actie ondernemen bekommeren zich om de openbare ruimte in de omgeving van hun woning. Jongere bewoners met een drukke baan (bijvoorbeeld tweeverdieners) zijn hierin minder geïnteresseerd.

##### *Veelal autochtonen*

In verreweg de meeste gevallen zijn het Nederlandse buurtbewoners die zich roeren. Allochtone buurtbewoners houden zich bijna altijd afzijdig. Het initiatief van de buurtvaders in Amsterdam-West is in die zin atypisch.

##### *Belanghebbende winkeliers*

In sommige buurten zijn veel winkels en hebben winkeliers last van de jongeren. Hangen die voor de winkel, dan kan het zijn dat klanten de zaak mijden. Winkeliers reageren daarom vooral vanuit economische belangen. Bewoners kunnen door boze jongeren klappen of een gebroken ruit oplopen, maar winkeliers lopen de kans op veel grotere financiële schade.

#### 3.2 Gedrag

##### *Meestal overlast*

Meestal wordt gereageerd op lawaai en vernielingen. Het gaat in zulke gevallen om hinderlijk of overlastgevend gedrag. Criminaliteit hoeft niet aan de orde te zijn.

#### *Vooroordelen*

Er zijn ook voorvallen waarbij bewoners in aanvaring komen met leden van een jeugdgroep. Zulke incidenten vinden op straat plaats. De oorzaak ligt enerzijds in brutaal of confronterend gedrag van de jongeren. Anderzijds zijn buurtbewoners snel geïrriteerd en hebben ze vooroordelen over wat de jeugd uitvoert. Beide aspecten versterken elkaar.

#### *Meteen naar de politie of eerst zelf optreden*

Buurtbewoners bellen naar het politiebureau en verzoeken om ingrijpen. Soms gaan ze in eerste instantie zelf naar de groep toe en spreken de jongeren aan. Mede vanwege een verwijtende toon leveren die gesprekken vaak niet het gewenste resultaat.

#### *Melding maakt jeugd boos*

Jongeren zien een politieauto voorrijden en weten dat ze op de vingers getikt worden. Ze vragen zich af wie gebeld heeft en als ze dat kunnen achterhalen richt de boosheid zich op deze persoon. Contact zoeken met de politie kan dus ook nadelen hebben en bewoners kunnen ervoor kiezen dat niet aan anderen kenbaar te maken.

### **3.3 Controle**

#### *Gezichtsverlies voor de groep*

Jongeren zijn vooral in een groep erg gevoelig voor de manier waarop ze benaderd worden. De eenling ‘gaat af’ tegenover de andere groepsleden wanneer hij al te snel tegemoet komt aan de wensen van een buitenstaander.

#### *Jongsten laten zich corrigeren*

Wanneer de leden van de groep nog jong zijn laten zij zich makkelijker aanspreken en corrigeren door buurtbewoners. Leeftijd is dus een zeer belangrijk gegeven.

#### *Jongsten worden door ouders in de gaten gehouden*

Zijn de kinderen jong, dan zijn de ouders vaak nog actief op straat om toezicht te houden. Dit geldt in veel sterkere mate voor Nederlandse ouders dan voor allochtonen.

#### *Slecht luisteren naar andere dan eigen ouders*

Kinderen luisteren soms slecht wanneer het niet hun eigen ouders zijn die hen aanspreken. Anderen kunnen geen sancties opleggen en dat beperkt hun slagvaardigheid. Dit geldt in verhevigde mate voor kinderen die gewend zijn bestraft te worden en slaag te krijgen. In het algemeen betekent dit dat Marokkaanse kinderen zich niet eenvoudig door Nederlandse ouders laten corrigeren.

### **3.4 Mechanisme**

Buurtbewoners botsen gemakkelijk met jeugdgroepen. Daarin schuilen risico's, want jongeren uiten bedreigingen en voeren die soms ook uit. Buurtbewoners en winkeliers realiseren zich dat ze kwetsbaar zijn. Wanneer ze van de politie weinig heil verwachten, kiezen bewoners ervoor conflicten uit de weg te gaan. Ze laten de straat aan de groep.



## 4 DE POLITIE

Uit bevolkingsonderzoek blijkt dat bewoners van de meeste Amsterdamse buurten vinden dat ‘overlast van jongeren’ het probleem is dat door de politie als eerste moet worden aangepakt. Deze overlast wordt veroorzaakt door groepen.

Dit hoofdstuk geeft de grote lijnen weer die te herkennen zijn in het verzamelen van informatie over groepen, de benadering van groepen en in de aanpak van problematische jeugdgroepen. Niet alle initiatieven worden expliciet genoemd, het gaat om generalisaties.

### 4.1 Informatie

Informatie over problematische groepen kan de politie bereiken langs verschillende wegen. De belangrijkste zijn:

- meldingen en aangiftes;
- geüniformeerde dienst;
- (buurt-)netwerken.

Binnen de regio bestaan grote verschillen als het gaat om informatie over groepen. Van sommige ‘hot spots’ (van de personen die behoren tot die groepen) is veel bekend. Het Amazone team heeft in het bijzonder ten aanzien van district 6 een schat aan informatie bijeengebracht. Dit betreft vooral recherche-informatie en in het bijzonder leden van de ‘harde kern’ houdt men aldus in de peiling. Ook informatie over openbare orde werd verzameld. Toch geldt dat andere ‘hot spots’ en de groepen die er te vinden zijn in meerdere of mindere mate in nevelen gehuld blijven.

Beschikbaarheid, opvraagbaarheid en toepasbaarheid van informatie zijn belangrijk. Of daaraan voldaan kan worden hangt samen met de manier en het tijdstip waarop de informatie wordt verzameld.

#### *Informatie komt als er problemen zijn*

Hoe scherp de situatie rond een bepaalde ‘hot spot’ in beeld komt is afhankelijk van de tijd die individuen kunnen en willen vrijmaken om zich hierin te verdiepen. Naarmate een zaak meer urgent is, wordt er meer tijd aan besteed. Zodoende gaat meer aandacht uit naar zware groepen.

*Informatie is gekleurd*

Buurtbewoners zijn belanghebbenden en doen hun beklag over een bepaalde groep. Gevolg is dat veel informatie van één partij afkomstig en dus selectief is. De politie kiest gemakkelijk die kant. Jongeren stappen zelden naar de politie; het probleem wordt daarom als regel niet vanuit hun optiek gezien.

*Informatie is moeilijk opvraagbaar*

In de diverse systemen die gehanteerd worden door de politie worden data over jeugdgroepen niet of niet zodanig ingevoerd dat ze gemakkelijk opvraagbaar zijn. Veel van wat er bekend is bevindt zich ‘in de hoofden’ van individuen. Deze personen worden hierover niet systematisch bevraagd. Na verloop van tijd gaat de kennis verloren.

## **4.2 Optiek en benadering**

De politie kijkt naar en benadert groepen op een specifieke wijze.

*Focus op strafbare feiten*

Gaat het om criminele activiteiten, dan is bekend wat daar (in principe) aan gedaan moet worden. Zijn groepen echter met de omgeving in botsing gekomen door hinder of overlast, dan is minder vanzelfsprekend wat de rol van de politie is.

*Tegenstanders*

Wanneer een groep botst met buurtbewoners, zijn er twee partijen. Mede als gevolg van beschikbare informatie kan een situatie ontstaan waarin de politie, samen met buurtbewoners, tegenover de jeugdgroep komt te staan.

*Harde aanpak voor lastige jeugd*

Jongeren in groepen zijn in hun gedrag confronterend, soms zelfs beledigend. Het is slecht te verkroppen wanneer daar niets aan wordt gedaan. Vooral jonge politiemensen voelen het als een knieval wanneer van hen gevraagd wordt geduld en begrip te betrachten jegens jeugd die regels overtreedt. Zij hebben weinig affiniteit met een ‘softe’ aanpak.

## **4.3 Aanpak**

Bij de aanpak van problematische groepen door de politie zijn punten aan te geven die extra aandacht verdienen. In het bijzonder wordt ingegaan op de interactie tussen de politie en jeugdgroep.

*Geen 'normaal' contact*

In een buurt kunnen diverse instanties contact hebben met een jeugdgroep. Welzijn (jongerenwerk) en hulpverlening nemen als regel het voortouw. Politie komt in actie wanneer de groep overlast, hinder of criminaliteit veroorzaakt. Tussen de meeste hanggroepen en de politie bestaat dus geen 'normaal' contact.

*Optreden vergroot afstand*

Bij strafbare feiten ligt een repressieve aanpak voor de hand. Optreden (aanhouding) kan voor individuen een serieuze waarschuwing betekenen, maar voor de groep is het een gebeurtenis die de grenzen met de andere partij markeert en waar een polariserende werking van uitgaat.

*Risico van escalatie*

Bijvoorbeeld bij noodhulp wordt politie naar hangplekken gestuurd. Daar aangekomen zijn agenten gespannen en soms kort aangebonden. Jongens uit de groep stellen zich van hun kant op die momenten echter niet meegaand op; ze willen niet afgaan voor het oog van hun vrienden. Escalatie ligt op de loer. Door actie te ondernemen wordt weliswaar een grens gesteld aan groepsgedrag, maar anderzijds kan het resultaat van een confrontatie zijn dat partijen nog sterker tegenover elkaar komen te staan.

#### **4.4 Mechanisme**

Groepen vormen een belangrijk verschijnsel, maar de politie richt er pas de aandacht op als de nood hoog is. Het zijn zodoende vooral aan zware groepen en jongeren die behoren tot de 'harde kern' die in beeld komen. Er hebben zich dan al conflicten voorgedaan en de politie is geneigd partij te kiezen voor de buurtbewoners en *tegen* de jeugdgroep.



## 5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Centrale vraag van deze rapportage luidt:

**Wat zijn elementen van een doeltreffende aanpak van problematische jeugdgroepen door de politie? Welke elementen moeten aan de reeds bestaande worden toegevoegd?**

In dit afsluitende hoofdstuk worden eerst de conclusies op een rij gezet en vervolgens wordt een aantal aanbevelingen geformuleerd. Het gaat om jeugdgroepen. Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen dat inspanningen die zich richten op individuen onbesproken blijven.

### 5.1 Conclusies

#### *Prioriteit*

De politie heeft een belangrijke en zeker ook een omvangrijke taak. Er is meer te doen dan er gedaan kan worden. Capaciteit is een probleem en dat betekent dat prioriteiten gesteld moeten worden. ‘Jeugd’ krijgt binnen de politie niet altijd veel aandacht en dat is zeker ook te merken bij de problematiek rond jeugdgroepen. Deze prioritering is de uitkomst van algemeen beleid, waarbij te verwijzen is naar afschaffing van afdelingen jeugd- en zedenpolitie sinds de jaren '90. Het komt voor dat functies als projectleider jeugd en professional jeugd, maar ook die van buurtregisseur niet zijn ingevuld, ofwel dat ze op papier bestaan, maar dat de feitelijk beschikbare tijd om de bijbehorende taak uit te voeren ontbreekt.

Locale initiatieven blijken hier belangrijk. Op wijkteamniveau is de daadkracht van kleine aantallen gedreven ‘trekkers’ en het draagvlak dat zij weten te creëren zeer belangrijk. Zonder dergelijke aanjagers wordt hoofdzakelijk reactief opgetreden.

#### *Mechanismen*

Problematiek rond jeugdgroepen kent drie partijen: de groep, de bewoners en de politie. In Amsterdam zijn bij deze partijen mechanismen waarneembaar die in elkaar grijpen en elkaar versterken.

Jeugdgroepen zijn over de hele stad verspreid en voor een belangrijk deel bestaan die uit Marokkaanse jongens. Buurtbewoners ondervinden hinder en overlast en soms is sprake van crimineel gedrag. Deze partijen komen met elkaar in aanvaring, maar ze zijn veelal niet in staat de problemen samen op te lossen. Eerder is het zo dat de situatie verergert: jongeren bedreigen en intimideren buurtbewoners, die zich daarop soms terugtrekken. Men krijgt geen

greep op de groep. Politie wordt meestal pas bij de zaak betrokken wanneer het conflict al bestaat en zij is geneigd partij te kiezen voor de buurtbewoners en tegen de jeugdgroep.

#### *Drie partijen*

De beschreven mechanismen laten zien dat alle drie de partijen zich op een bepaalde manier opstellen en met de problematiek verknoopt raken. Voor alle drie de partijen geldt dat zij een eigen optiek hebben van waaruit zij bezien wat er gebeurt.

Van de jeugdgroep kan gezegd worden dat de jongeren die er deel van uitmaken confrontaties niet uit de weg gaan, maar ze eerder opzoeken. Groepsdynamiek drijft conflicten op de spits. Dit onderdeel van het gedrag van hedendaagse jongeren heeft een negatieve invloed op de gang van zaken en het laat zich, met reguliere middelen, lastig veranderen.

De bewoners zijn soms lichtgeraakt en klagen snel over de aanwezigheid van een groep. Een rechtstreekse open en vriendelijke benadering van de groep wordt lang niet altijd uitgetoet. Zeker wanneer de groep jonge leden heeft kan communicatie verbeteren door een andere opstelling van de bewoners.

De werkwijze van de politie leidt ertoe dat in de meeste gevallen achteraf gereageerd wordt op gebeurtenissen. Door deze gang van zaken krijgt zij vooral groepen met een zware problematiek in beeld. Nadruk komt dan te liggen op repressie door middel van het strafrecht. Preventieve aspecten van een politieke aanpak blijven onbenut.

#### *Anoniem*

Jongeren doen moeite om anoniem en daardoor ongrijpbaar te blijven. Het kennen van de groep en de leden is daardoor moeilijk, maar ook is het essentieel om greep op de groep te krijgen.

#### *Buurtgebonden*

Op basis van de verzamelde gegevens blijkt dat de jongeren die de hanggroepen vormen wonen in de omgeving van de plaats waar ze elkaar treffen. Dit betekent dat voor de politie een gebiedsgebonden aanpak vanuit het wijkteam passend is.

#### *Informatie*

Bij de meeste wijkteams is informatie over groepen onvoldoende. Men richt zich op individuen. Wat bekend is van groepen bevindt zich in de hoofden van een beperkt aantal politiemensen.

#### *Repressie*

Repressie richt zich vooral op leden van de harde kern. Het Amazone team speelt hierin een belangrijke rol. Voor werkwijze van dit team wordt verwezen naar andere rapportages (VSI Amazone).

## 5.2 Aanbevelingen

De problematiek rond jeugdgroepen moet niet met enkel repressie worden aangepakt. Aanhouden en opsluiten van individuen kan rechtvaardig zijn, maar als oplossing van het probleem is het onvoldoende. De politie heeft dit inzicht, maar mogelijkheden tot preventie zijn niettemin op de achtergrond gebleven.

Voor de politie is preventie een relatief onbekend terrein en dus bestaat de kans uit te glijden. Bij lastige kwesties, zoals die van jeugdgroepen, biedt het houvast om een duidelijk beeld voor ogen te hebben. Boeven vangen daar is de politie goed in en de neiging bestaat om ook nu vanuit die optiek te werk te gaan. Dat zou echter een zwakgebod zijn. Vooralsnog zijn namelijk in de richting van preventie slechts beperkte en weinig systematische pogingen gedaan. Om op langere termijn greep op groepen te krijgen verdient een preventieve aanpak meer aandacht dan ze tot nog toe kreeg.

### *Prioriteit*

Voorop staat dat ‘Jeugd’ meer aandacht verdient dan het nu krijgt. Dat is echter een algemene aanbeveling, die slechts uitvoerbaar is wanneer die vertaald is naar concrete acties.

### *Informatie*

Er dient meer informatie verzameld te worden, die vervolgens ook bruikbaar en opvraagbaar moet zijn. Daarvoor moet in eerste instantie op het niveau van wijkteams actie worden ondernomen. Wie tot een groep behoren, wat hun gedrag is (hinder, overlast, criminaliteit), waar ze zich precies ophouden, welke instanties zich met (leden van) de groep bezighouden, dat zijn vragen op wijkteamniveau. Teneinde meer te weten over de spreiding van groepen over de regio is het belangrijk deze informatie bijeen te brengen en ontwikkelingen binnen de regio inzichtelijk te maken.

Op elk gewenst moment kan vervolgens een actuele stand van zaken worden gegeven. De ontwikkelingen rond het CIP kunnen hiervoor gebruikt worden.

### *Preventie*

De problematiek rond jeugdgroepen is buurtgebonden. Acties in de vorm van toenaderingspogingen en interventies dienen daarom binnen de context van de buurt plaats te vinden.

De communicatie tussen de drie partijen moet verbeterd worden. Dat gaat niet vanzelf, daar zal actief in moeten worden opgetreden. Hier kan een taak liggen voor de buurtregisseur, maar ook andere politiemensen kunnen een rol spelen.

### Buurtbewoners

1. Buurtbewoners en winkeliers moeten zich gesteund voelen door de politie. Wanneer geen aangifte meer wordt gedaan omdat angst bestaat voor represailles vanuit de groep is dat een zeer slecht signaal. Zulks moet voorkomen worden. Politie moet zo dicht bij de buurtbewoners staan dat die altijd gemakkelijk en zonder risico aangifte kunnen doen of een voorval kunnen melden.
  - Bestaan problemen met een jeugdgroep, zoek dan in een zo vroeg mogelijk stadium actief contact met buurtbewoners.
  - Inventariseer wie betrokken zijn en in hoeverre sprake is van een conflict waarin bemiddeld kan worden.
2. Buurtbewoners zouden gestimuleerd moeten worden om hun eigen kinderen, maar zeker ook die van anderen, op hun gedrag aan te spreken. Binnen de context van de buurt is dit overigens ook makkelijker, want hier moet te achterhalen zijn waar de kinderen wonen en wie de ouders zijn. Anonimiteit kan worden doorbroken. Betrokkenheid bij de buurt vergroot sociale controle. Kinderen genieten veel vrijheid omdat volwassen buurtbewoners menen dat hinderlijk gedrag door anderen gecorrigeerd dient te worden.
  - Betrek ouders bij problemen rond gedrag van kinderen. Steun personen die zich inzetten voor de buurt en daarbij conflicten willen vermijden.
  - Zoek personen die talent hebben om te bemiddelen bij aanvaringen in de buurt (buurtmoeders en -vaders) en tracht ze te activeren.
3. Buurtbewoners zijn soms niet erg tolerant en verzetten zich tegen een groep jeugd, terwijl die jongeren ook in de buurt wonen. Het is goed wanneer men zich bemoeit met wat gaande is, maar participatie van buurtbewoners moet niet doorslaan naar onverdraagzaamheid.
  - Voorkom dat partijen louter in verwijten spreken. Bewaak een goede sfeer. Bespreken is iets anders dan uitschelden.

### Jeugdgroep

1. Er moet een regelmatig contact zijn met de jeugdgroepen. Politie mensen nemen hiertoe initiatief en zoeken de jongeren op hun eigen stek op. De politie krijgt op die manier een gezicht en tegelijkertijd wordt bekend wie de jongeren zijn. Per wijkteam moeten enkele agenten hierin tijd investeren. Dat kan de taak van een buurtregisseur zijn, maar ook anderen kunnen het doen. Vereiste is dat het personen zijn die feeling hebben in de omgang met jeugd en zich tot dit werk voelen aangetrokken. Regelmaat en herkenbaarheid zijn hier sleutelwoorden.
  - Jongeren zijn te benaderen op een hangplek, maar in voorkomende gevallen kan het ook effectief zijn om contact te zoeken via een club- of buurthuis. Jongerenwerkers zouden openlijk en met open vizier met de politie moeten samenwerken.
  - Doen zich conflicten voor, blijf onpartijdig.